

Gyulafehérvári Hírlap

POLITIKAI HETILAP. — MEGJELENIK MINDEN SZERDÁN.

Szerkesztőség: Alvinczi utca 7. Telefonsz. 15, hova a lap szellemi részét illető közlemények küldendők.

A lap előfizetési ára: Negyedévre 3 Kor. Félévre 5 K. Egész évre 8 K. Egy szám ára 20 fill.

Felelős szerkesztő:

DR. VIZSOLYI MANÓ.

Kiadóhivatal: Papp György könyvnyomdája, hova a lap hírdetési részét illető közlemények küldendők.

A hirdetések közlési díja megállapodás szerint. Nyilttér sora 50 fillér.

A vármegye képe.

IV.

Népoktatás.

A vármegye területén 31 kisdédóvó van, mely 25 község területén helyeztetett el. 21 kisdédóvó állami. Ezek közül csak 14 van saját épületében elhelyezve. A nem államiak mind saját épületükben vannak. A kisdédóvók száma 1916. évben nem szaporodott, holott erre elengedhetetlenül szükség lett volna, mert amíg számuk ugys kevés, addig az anyákat mind nagyobb és nagyobb mértékben vonja el a munka, melyet most már nem csak hitvesi és anyai minőségükben, de hadbavonult férjeik helyett is végezniök kell. E fokozottabb elfoglaltságuk közepette nem tudják kellően felügyelni gyermekeiket, kiket csak veszélyeztetésükkel hagyhatnak magukra.

Az óvodák jellegében állott be változás; de csak egy esetben és annyiból, hogy egy magán-óvoda állami kezelésbe vétetett.

A fennálló óvodák foglalkoztató nyelve mindenütt a magyar.

Az óvónők javadalmazása az összes óvodáknál meglehetősen silány.

Elemi népiskolája 253 van vármegyénknek. Ezek tulajdonosai az állam és a nálunk otthonos bevett felekezetek. A gör. kath., gör. kel.,

nőegyleti román és az ág. evangélikus iskolák tannyelve nem magyar. Utóbbi német, előbbiekké román.

A nem magyar tannyelvű iskolákban a magyar nyelv tanítását illetően megjegyzi az alispáni jelentés, hogy vannak kívánni valók, ámbár általánosságban az eredmény évről-évre javul.

A bevonulások, nemkülönben a nagyobb tanulóknak gazdasági munkában való segédkezés céljából történt elvonása (miniszteri rendelet alapján) a tanítás eredményeit csökkentette. Ugyancsak káros kihatással volt e tekintetben a román betörés is, valaminthogy a különböző helyeken fellépett járványok, melyek több iskola bezárását tették szükségessé.

A tanítók közül 90 vonult hadba, akiknek helyét okleveles tanerőkkel pótolni nem volt lehetséges. Az állami iskoláknál azonban már kedvezőbb volt a helyzet, amennyiben ezek több-tanerős iskolák és így a hadbavonultak munkáját az itthonmaradottak a lehetőségig elvégezték.

Az iskolákba be nem iratkozott tankötelesek összeírását a múlt év november hó folyamán végezték el. Ennek eredményét a jelentés még nem hozza. Mi azt hisszük, hogy a szokottnál is tetemesen nagyobb az iskolát elkerülő tankötelesek száma. Mindenesetre ez az adat

nagyon közelről érint és érdekel bennünket. Annál is inkább, mert 1914. és 1915. évben — miniszteri rendelkezés folytán — a tanköteles, de be nem iratkozottak jegyzékét nem állították össze.

Iparos- és kereskedőtanonciskola összesen 11 van vármegyénkben. És pedig: 8 az iparos és 3 a kereskedőtanonciskola. Ezekben az iskolákban nép- és középiskolai tanerők végzik a tanítást, külön díjazás fejében.

A tanonciskolák is erősen érezték a háborús viszonyokat. All ez ugy a tanerőket, mint a tanulókat illetően, akiket elvont iskolájuktól a mesterük hadbavonulása következtében rájuk hárult munka.

Itt még azt említjük fel, hogy vármegyénk területén két tanítóképző működik, melyek közül az egyik magyar, a másik román tannyelvű, egyébként mind a kettő felekezeti. A jelentés azt írja róluk, hogy: „feladatuknak megfelelnek.”

Erdészet.

A vármegye területének 159200 katasztrális holdja erdőterület. Ez az egész megye területének 27.7 % a, amibe nincs beszámítva az a 3543 katasztrális hold, mely kisebb egységekben 81 bitokos kezén van. A legnagyobb erdőbirtokosok a kincstár és a különböző felekezetek.

Emlékbeszéd dr. Cserni Béláról.

A Régészeti Egyesület folyó évi közgyűlésén tartotta

Zlamál Agost.

(Folytatás.)

(2)

Nem vélek üres szót hangoztatni — mondja Ortvy Tivadar a Hampl Józsefről tartott akadémiai emlékbeszédében — mikor azt állítom, hogy a sorsunkat intéző jó Isten annak a tudománynak szánt tehetségnek, melynek különösen kedvezni kíván, *hazánkban a régiség művelésére* ad küldetést. A régiségtudomány művelésére hazánknál alkalmasabb terület aligha van kontinensünkön. Mert ha az északi tartományok: Svéd-, Norvég-, Dánországek fölül is mulják hazánkat a praehistoria kő- és bronzemlékeivel, tőzegleleteivel és az ősi életet szemléltető sziklaképeivel; a középeuropai, alpesi vidékek nagyszerű vízi telepeikkel, cölöpfalvaikkal; a Póvidék szárazföldi cölöphéptményeivel, terramareivel; a déli tartományok görög-római klasszikai műkincseikkel s a nyugati tartományok a fejlett kultúrának műremekeivel: mégis a *művelődési viszonyok egymásba kapcsolódásának tanulságával* valamennyi ország közt hazánk válik ki, mint az európai kultúrának keresztezésébe eső ország, legszembeötlőbben.

Nem is szólva azokról a legősibb régiségekről, melyek a paleontológia és ősanthropológia kereteibe tartoznak, csak azokról a leletekről szólok, melyek nálunk az emberiség történelemelőtti időszakainak tanulmányozását teszik lehetővé. Kőkorszaki lele-

teink, mióta ezek tanulmányozása önállóvá lett, már is kétségtelenné tették, hogy függetlenek a magas északi kőkor kultúrproduktumaitól. Hiszen csak össze kell hasonlítani egymaga: az *anyag* tekintetében hazai köleleteinket a skandináv és dán kőműtermékekkel, hogy ezeket tisztán petrográfiai jellegükönél fogva elválasszuk az északi régiók legősibb kultúrájától. Ép az összehasonlítás derítette ki, hogy a hazánkban található obsidián és flint (— tűzkő és lávaüvegszerű —) eszközök nem a skandináv felföldről hozzánk került importcikkek, hanem a dunai középmedence kultúrájának eredeti műtermékei. Viszont azok a bronzeszközök is, a melyek hazánkban szerteszét oly gazdagon jelentkeznek, ugyancsak eredeti belföldi termékek, — köztük csak ritkább esetekben találhatók a kereskedelem útján bejutott példányok. A mi bronzaink külön tipuskört képeznek a Japántól az Atlanti oceanig nyomozható bronzok közt. És van-e valahol Európában oly terület, a mely annyira alkalmas volna, mint hazánk, központi fekvésénél fogva kifürkészni és összefűzni a kontinens különböző vidékei bronzkultúráját összekötő szálakat? De az átmenet is, a mely a kő-, bronz- és vaskorszak közt észlelhető, hazánkon kívül másutt tanulságosabban alig nyomozható. Ha mindehhez hozzávesszük, hogy a világtörténelem legnagyobb, a civilizáció alakulására, menetére s befolyására kiható korszakos eseményei: a *római uralom* s az erre rászakadt *nép-vándorlás* hazánkban oly kiváló szerepléshez jutottak volt s hogy kevés

helyütt kínálkozik kedvezőbb alkalom a régibb középkor, a IV- X. század stílusának tanulmányozására, megérthetővé lesz, hogy a régész csakugyan Isten kegyeltje hazánkban.

Es Cserni ezen a téren vívta ki legnagyobb sikereit, aratta igaz babérait.

Vármegyénknek azon kies és a természettől sok előnyben részesített helyén, hol Szászsebes és Alvinc, Tövis és Sárd felől három völgy egy tágas völgybe összeszőgellik és három folyó, a Maros, a Sebes és az Ompoly találkoznak, azon helyen t. i., hol ezidőszent városunk, a várat is hozzáértve, fekszik s ezeknek területén túl is Marosportusig és talán Sárdig hajdan, mondjuk mintegy 1800 évvel ezelőtt egy virágzó római város (*municipium*) és katonai vár (*castrum*) terült el, melynek neve *Apulum* volt. Már ókori írók is említik, habár gyéren. De annál gyakrabban fordul elő neve feliratokon, nevezetesen Gyulafehérvárról valókon, melyek minden más adatnál meggyőzőbben szólnak arról, hol feküdt Apulum. Trajanus császár azon erődítési munkálatok sorában, amelyeket Dacia érdekében tett, Apulum alapítását elsőrangúnak tekintette s itt helyezte el a tartomány védelmére egy legiónyi katonaságot. És csakugyan — amint már az imént érintettem — alkalmasabb pontot aligha találhatott Trajanus. A Maros mentén, azon főhadiút vonalában, amely *Sarmizegethuzától* észak felé *Napocáig* (Kolozsvárig) s *Porolissumig* (Mojgrád-ig*) vezetett, ott hol az Ompoly a Marosba szakad,

*) Szilágy vm.

A különféle erdészeti hatóságok közül a marosmenti alsó m. kir. járási erdőgondnokság székhelye Gyulafehérvár.

Az erdők kihasználása az illetékes minisztérium által jóváhagyott tervek szerint történik. Ugyancsak tervszerűen folyik a legeltetés és makkoltatás is.

Szőlőszet.

1916. évről a szőlő-terület nagyságára és termésének mennyiségére vonatkozó statisztikai adatok hiányzanak a jelentésből, amit ez azzal indokol, hogy a statisztikai hivatal azokat még nem küldötte meg. Az 1915. év adataiból hoz ilyen körülmények között ismertetést a jelentés, amely szerint a szőlőterület nagysága, mintegy 4100 termő és 180 fiatal ültetésű katasztrális hold. A termés mennyiségét szintén csak hozzávetően és az 1915. évi adatok alapján állapítja meg a jelentés, mintegy 35000 hl.-ben, amiből egy holdnyi területre 8 hl. átlagtermés esik. A jól telepített szőlők azonban 20 hl. is megadtak holdankint.

A közigazgatási bizottság.

rendes havi ülését április 18-án tartotta meg Szász József főispán elnöklete alatt.

Dr. Dobozsy Vilmos vm. főorvos jelentését a következőkben teszi meg:

A közegészség a lefolyt március hónapban úgy általában, valamint a múlt év megfelelő időszakához viszonyítva kedvező volt, amennyiben a heveny fertőző betegségekben megbetegedettek és elhaltak száma oly kicsiny volt, amennyire már évek óta nem volt példa.

A születések száma 1916-hoz képest 8-cal növekedett, míg a halálozások száma 166-tal fogyott.

A bejelentésre kötelezett heveny fertőző betegségek közül következők fordultak elő:

Hólyagos himlő Gyulafehérvárt, Abrudfalván, Magyarigenben és Vajasdon. Gyulafehérvárt a katonák között 3 új megbetegedés fordult elő. Az abrudfalvi, magyarigeni és vajasdi esetek az előző hónapokról ápolás alatt maradtak. A nyilvántartott 8 beteg közül 6 gyógyult, 1 meghalt és egy ápolás alatt maradt.

Báránymélnő Gyulafehérvárt a katonák között 2 esete fordult elő, — gyógyultak.

Roncsolótoroklob Gyulafehérvárt 1, Aranyosszohodolón 1, Vizaknán 2 újabb megbetegedést okozott.

A **vörheny** Felsőmarosujvart és Lándorban kisebb-szerű járvány alakjában lépett fel. Nagyenyeden, Gyulafehérvárt, Marosujvart, Marosgezsén, Czintoson, Oláhpéterlakán és Tövisen szörványos esetek fordultak elő. Az előző hó végén ápolás alatt maradt 22 és a márciusban megbetegedett 17, összesen 39 beteg közül meggyógyult 29, meghalt 7, ápolás alatt maradt 3.

A **kanyarónak** Nagyenyedről 2 esete jelentetett be, mindenkettő meggyógyult.

A **hasihagymáz** Gyulafehérvárt a katonák között 3 esete fordult elő. Hariban, Tövisen és Felsőgárdon 2—2 hasihagymáz eset fordult elő.

A **vérhasnak** Csicsóhaldvilágon 1 gyógyult esete észleltetett.

A **szamárhurutnak** Gergelyfáról 3 esete jelentetett be.

A felsorolt heveny fertőző betegségekben megbetegedett összesen 42 egyén, 143 mal kevesebb, mint 1916-ban és 14-el kevesebb mint az előző hónapban.

Egészségügyi szemlék tartattak: Maroskarnán 1, Alsócsórán 2, Oláhdályán 1 koreszmában. Lándorban az állami elemi iskolában. Balizs falván 2 mészárszékben, Zalatnán a vágóhídon és mészárszékben.

A magyarlapádi, magyarbagói, csombordi és

felenyedi állami elemi iskolákban. Nagyenyeden az állami elemi iskolákban. Vizaknán az állami óvodában. Gyulafehérvárt az összes mészárszékben és 2 szállodában. Abrubányán a vágóhídon, 3 szállodában, 1 kávéházban, 3 koreszmában, 1 mészárszékben, 1 pékműhelyben általában kielégítő eredménnyel.

Szemvizsgálatok végeztek: Alvinczen, 476 orosz fogoly munkáson, — Alsócsórán, Maroskarnán és Pokloson a gör. kel. népiskolák növendékein.

A zalatnai egészségügyi körhöz tartozó községek iskoláiban, Nagyenyeden az óvodában.

A magyarlapádi, magyarbagói, csombordi és felenyedi állami iskolák növendékein, valamint szolgálatba lévő cselédeken, trachomás nem találtatott.

A **megyei közkörház** betegforgalma a következő volt. Február hó végén a kórházban ápolás alatt maradt 73, márciusban felvételre 81, gyógykezeléstett összesen 154 beteg.

Ezek közül gyógyulva elbocsájtott 66, javulva 12, gyógyulatlanul 4, meghalt 4, összesen fogyaték 86 egyén.

Március hó végén a kórházban visszamaradt 68 beteg. A fogyatékbba jött 68 beteg ápolási napjainak a száma: 2795.

A Gyulafehérvár városi kórházban 84 beteg ápolatott, akik közül gyógyulva elbocsájtott 34, javulva 4, gyógyulatlanul 2, meghalt 3, összesen fogyaték 43 beteg.

A hó végén a kórházban ápolás alatt maradt 41 beteg. A fogyatékbba jött 43 egyén ápolási napjainak a száma: 1200.

Az árvaszéki elnök, a kir. pénzügyigazgató, a kir. ügyész, a kir. tanfelügyelő, a kir. államépítészeti hivatal és a törvényhatósági kir. főállatorvos jelentései után elnökölő főispán a gyűlést bezárja.

feküdve, Apulum egyszersmind a bejáratot az Érc-hegységbe védte, hol a rómaiak virágzó aranybányaművelést rendeztek be. Évszázadok teltek el, mióta a rómaiak Dáciából végleg kivonultak, Apulumot elhagyták. A pusztító enyészet ráfeküdt erre a hajdan virágzó római városra is. S amit esetleg megkímélt az enyészet, összerombolta vagy legjobban esetben elhordta az ember. Mint Cserni írja: évszázadok óta áznak ki a földből itt az emberek oly becses emléktárgyakat, melyek a tudomány fejlesztésére és az ismeretek gyarapítására hathatós eszközül szolgálnak. Sajnálattal kell azonban fölemlítenem, hogy az elpusztult római város alapfalából barbár kezek kiszedték az építéshez használható anyagot anélkül, hogy azt tüzetesen tanulmányozták, vagy legalább is figyelemre méltatták volna. Egy-egy tudós vagy műkedvelő foglalkozott véletlenségből vagy anyagi haszonból a felszínre került tárgyak tanulmányozásával, de ez oly annyira elszigetelten és hosszú, hézagos időkben történt, hogy végre is tanulmányaiból a nagyközönség számára nagyon kevés tudnivaló jutott. A földből kiásott emléktárgyakat Bécsbe s másfelé széthordozták és Apulum maradványaiból mindig kevesebb és kevesebb maradt itt a helyszínen. S így ez tartott a múlt évszázad hatvanas, sőt hetvenes éveiben is. **Finály** Henrik tudós professzorom

és **Torma** Károly — mindketten kiváló archaeologusok — az 1862. évben tették az **Erdélyi múzeum** érdekében és megbízásából első nagyobb archaeologiai útjukat Erdélyben. Megnézték Vajdahunyad várát s mindkettőjüket lehangolta az eléjük táruló véghetetlenül szomorú látvány. Elmentek a kaláni római puszta fűrdőbe s a kőboldogfalvi római táborhely megtekintése után Zalasdon kerestek feliratos köveket, majd Gyulafehérvárra jöttek át, hol — saját szavai Finálnak — megbotránkozva látták, hogy Apulumban a bérlők ölszáma adják el a kiásott római köveket. Ez a vandalizmus annál inkább bántotta őket, mert Finály szerint rendszeres ással itt **valóságos kis Pompej** lehetne csinálni. És ime, Finálnak ezen tudós tervét, azaz jámbor óhaját Cserni igyekezett egy negyedszázad múltával megvalósítani.

Reiner Zsigmond városunk szülöttje s gimnáziumunk növendéke 1886-ban létesítette s alapította az **Alsófehérmegyei történelmi- régészeti- és termatudományi egylet**et, amely hosszú évtizedek óta vármegyénknek és városunknak egyedüli kulturális s tudományos szervezete s alkotása. S hálás kegyelettel kell elismernünk és hangoztatnunk, hogy Reiner másfél éven át dolgozott ezen művén nagy tudással, óriási lelkesedéssel s nagy anyagi áldozat-

okkal. Így sikerült leküzdeni az ezen munkája ellen támasztott nehézségeket és akadályokat; így hozta össze az első közreműködők nagyértékű támogatását; tudta biztosítani az erdélyi püspök védnökségét az egylet részére; így tudta felkelteni a megye minden részének érdeklődését ezen szép és nagy jelentőségű eszme és az azt megvalósító gondolat iránt, úgy hogy az egylet már megalakulása első évében 100-at meghaladó — s ezek közül 9 alapító — taggal kezdte meg működését. S ennek a működésnek **Cserni** volt lelke, esze, keze, egy szóval mindene.

Egyletünk — épen **Cserni** indítványára — főtörekvését nemcsak arra irányította, hogy a már felszínre került s innen-onnan összeszedhető római emlékeket egy múzeumba összegyűjtse a tanulni akaró közönség számára, hanem és leginkább, hogy a vártéren hajdanában volt római épülettömb maradványainak rendszeres kiásása által mindig több és több világot vessen az egykor itt létezett római város emlékeire. Mindezen szertől nehéz és sok időt igénybe vevő munkálattal az egylet — természetesen — **Csernit** bizta meg.

(Folytatjuk.)

A világ **legdrágább**, de egyszersmind **legjobb** szivarkahüvelye:

„MODIANO-CLUBSPECIALITÉ”

Vigázat:

Utánzatok vannak forgalomban.

Sodorni való papir 20 fil.

H I R E K.

14 fillér

egy csomag rózsaszínfejtű, törékeny, sárgásbarna papírba burkolt gyufa, városunkban. Ott árulják egyik fűszerüzletben. Ez egy kicsit talán mégis sok. Tudjuk, hogy drága manapság minden, drága az élet (fogyóban van nagyon,) drága az élelem, drága a ruha, a fa, a világítás, zsir, vaj, cukor, kávé, drága minden, még a smirglipapír is drága, de hogy a gyufa mégis miért ennyire rettentően drága, azt igazán felfogni nem tudjuk. Minőségében sem változott úgy, hogy drágábbnak kellene lennie, hisz inkább silányabb lett, rosszabb lett, csak minden harmadik szál gyul meg belőle. És kevesebb is lett. Egy negyedrészszel biztosan kevesebb. Ugy, hogy négy pakk gyufából öt pakkot csinálnak. Semmivel sem indokolható tehát a gyufa drágulása, de az már határozottan indokolatlan, hogy egy pakk gyufa ára 2 fillérről 14 fillérre emelkedhetett. Nem találunk jelzőt ennek minősítésére. Hacsak nem azt, hogy nem azon csodálkozunk, aki ennyit kér érte, hanem azon, aki ad érte ennyit. Mert józan ésszel ekkora pénzpoecskolást nem lehet elkövetni. Ahelyett, hogy az ember segédeszközökhöz folyamodnék, ahelyett, hogy redukálná a szükségletét a legkevessebbre, kidob 14 fillért sovány erszényéből csak azért, mert ez a mélyen tisztelt kereskedő uraknak úgy tetszik. Nem szívesen támaszkodunk a políziára, nem szeretjük segítségül hívni a rendőrséget, de nem lévén más illetékes fórum, hozzájuk appellálunk és kérjük, hogy vonják kérdőre az erre méltó kereskedőinket, hogy minő alapon emelték föl 2 fillérről 14 fillérre a gyufa árát, követeljük a kereskedői megbízhatóság, a kereskedői morál tisztázása érdekében, hogy mutassák elő az áruszámlákat és állapítsák meg, hogy a megtört, de törvénytől meg nem engedett százpercentes háborus haszon felül ha ma gasabb, tehát hat-hétszáz perzent mellett árulnak, fosszák meg ipari joguktól, vessék börtönbe a jogtalan hasznot szedő üzéreket. De tegye ezt a rendőrség, tegye igazság szeretettel, buzgó nekilendüléssel és a 14 fillérre gyufa csakhamar mint szomorú emlék fog szerepelni.

— **Személyi hír.** Spiller Károly, a cs. és kir. 31. gyalogezredhez tartozó alezredes, a nagyszebeni cs. és kir. katonai parancsnokság heeresergenzung osztályának főnöke, f. hó 23-án városunkba érkezett, honnan, hivatalos teendőit ellátva, visszatért állomáshelyére.

— **A kormány** rendeletet bocsájtott ki, a hadirokkantokat és családukat, továbbá a hadiárvaikat és hadiözvegyeket gondozó szervezetről. Ezen rendelet előírja a hadigondozói tisztre alkalmas személyek községenkinti összeírását. Ez összeíró bizottságba főispánunk a következőket nevezte ki. Elnök: Dr. Roska Miklós, tagok: Ávéd Jákó, Dr. Náthán Bernáth, Oelberg Ernő, Ertl Vendel. Az első gyűlést a polgármester folyó év és hó 20-án d. u. 3 órakor tartotta meg a városháza nagytermében mikor is Ertl Vendel bizottsági tag bizatott meg városunk azon urai és hölgyei összeírásával, kik ezen nemes tisztséget gyakorolni vannak hivatva.

— **Egyházközségi ülés.** A gyulafehérvári róm. kath. egyházközség f. hó 22-én. Balázs Ferencz prelátus-kanonok elnöklése alatt ülést tartott, mikor is Dr. Roska Miklós polgármester, Dr. Kratochwill Ferencz városi tanácsos és Nagymihály Ferencz v. főmérnök

ujjonnan megválasztott egyházközségi tanácsosok letették az esküt.

— **A Pro Transsylvania nemes özéljaira** ujabban a következők adakoztak: *Gidáli József* 100 K., *Polgári fiúiskola gyűjtése* 34.60 K., *Róth Dániel* özégvezető 50 K., *Jo hanna malom* 200 K., *Megyeri Imre* 60 K.

— **Figyelmeztetés.** A m. kir. Miniszterium a háboru esetre szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényeinkben foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli: Hadi-foglyoktól ruházati cikket (sapka, zubbony, kabát, bunda, köpenyeg, nadrág, fehérnemű, lábbeli, pokrócz és ágynemű) csak az illetékes fogolytábor parancsnokának engedélyével szabad megvásárolni, vagy egyéb módon megszerezni. Aki ezen tilalmat megszegi, valamint aki hadifogoly ruházati cikkének engedély nélkül való elidegenítésénél szándékosan közreműködik, végül aki engedély nélkül elidegenített ily ruházati cikket, ezt a körülményt tudva, akár a maga, akár más részére megszerez, az — amennyiben súlyosabb büntető rendelkezés alá eső cselekmény nem forog fenn, — kihágást követ el és két hónapig terjedhető elzárással, valamint hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

— **Alsófehérvármegye törvényhatósági bizottsága** 49—1917. kgy. sz. határozatával jóváhagyta Gyulafehérvár város képviselőtestületének 106—1916. kgy. sz. azon határozatát, mellyel kimondotta, hogy a mozgó fényképszínházi jogot *Gollmann József*nek adja ki 1916. október 1-től 1922 október hó 1-ig évi 1000 korona haszonbér mellett. Jäger Tamás gyulafehérvári lakost e határozat ellen beadott felelkezésével elutasította.

— **Termeljünk veteményt és burgonyát!** Dr. Roska Miklós polgármester falragaszokon hívja fel a város közönségét, hogy mindenki a lakásánál levő kertjét kellően használja ki, termesszen ott mindenféle veteményt és burgonyát, amivel egyfelől — a mai szűkös viszonyok között — a saját ételmezését biztosítja és teszi sokkal olcsóbbá, másfelől a közéletet is nagyban megkönnyíti.

— **A kiütéses-tífuszban** megbetegedett katonák száma ujabban kettővel szaporodott. A múlt heti rohamos megbetegedések után ez öröndetes szám elég biztató jele annak, hogy ha nem is sikerült a járványt még végleg elfojtani, de sikerült azt lokalizálni, ami mindenesetre elsősorban a járvány elfojtására gyorsan és erélyesen fogantatba vett polgári és katonai hatóságok intézkedéseinek köszönhető. Ez intézkedéseknek köszönhető az is, hogy ez ideig sem a várbeli, sem a városi polgári lakosság között még csak gyanus eset sem fordult elő, így bizton remélhetjük, hogy városunk lakossága megkímélődik a rettenetes epidémiától s ennek minden borzalmaitól. A megbetegedett katonák között eddig még haláleset nem fordult elő.

— **A 20 filléres nikkell-érmekek** e hó végén teljesen kivonják a forgalomból. Üdvösvolna tehát, hogy mindenki, kinek birtokában még 20 filléres nikkell-érmek vannak, ezeket a m. kir. adóhivatalnál mielőbb váltsa be vas 20 filléresekre.

— **Halálozás.** Krzyzewsky Elluska, Krzyzewsky Géza m. kir. adótárnok leánya f. hó 21-én, 19 éves korában elhunyt. Temetése nagy részvét mellett folyó hó 23-án délután 3 órakor ment végbe.

— **Koronázási serleg.** A budavári koronázásnak méltó emlékezetére koronázási serleget hoz forgalomba a honvédelmi minisz-

terium Hadsegélyező Hivatala. A serleg kétféle nagyságban, megkapó művészi egyszerűséggel készült és bizonyára sehol sem fog hiányozni magyar családok és társaságok pohárszekrényéről, hogy a nap évfordulóján az ifjú királyi párra köszöntsék. A serlegek ára 24 illetve 30 korona, az egész haszon az elesett hősök özvegyei és árvái javára jut. Kaphatók Budapest előkelő műkereskedéseiben, ugyszintén a vidéken. Megrendelhetők közvetlenül a hivatalnál is.

— **Katonaék kabaréestélyét** értesülésünk szerint f. hó 30. án tartják meg a Vigadó nagytermében. A műsorra a fővárosi kabaréműsorok krémjét tüzték. Az estély szereplői: *Ligetiné* és *Lorántné* urasszonyok — előbbi a debreczeni városi színház nagytehetségű tagja, utóbbi a bpesti Néopera sok sikert aratott koloratur énekművésznője — *Ligeti, Fodor, Tihanyi* és *Hudecsek* hadnagyok. A zeneszámokat *Pajor* hadnagy, a kecskeméti városi színház karnagya látja el.

— **Műsoros estély Tövisen.** A Pro Transsylvania tövisi szervezete Tövisen, az Oroszlán szálló nagytermében 1917. április 22-én fényesen sikerült hangversenyt rendezett. Nagy Ferencz, megnyitó beszédében keresetlen, meleg szavakkal ismertette a Pro Transylvania nemes céljait s felhívta a megjelenteket a nemes cél érdekében való adakozásra. Ezután *Olajos Nándor* művészi hegedűjátéka következett, amit *König Margitka* nagyszerű technikával zongorán kísért. Majd egy aktuális szavalt: „A fogoly lengyel” *Csengey Gusztávtól*, amit *Nagy Sándor* adott elő kiváló sikerrel. A műsor 4-ik ponja *Papp Lászlóné* meleg érzéssel adott néhány szép magyar népdala volt, aki ráadásul magyar ruhában csárdás-tánczművészetét produkálta. *Gál Lajos* és *Hunyadi Béla* hegedű kísérete első rangú volt. A változatos műsort kiegészítette: „A tej” pesti jelenetek című aktuális életkép a budapesti tejműzériáról. Az összes szereplőkről csak jót és szépet lehet mondani. A műsor egyik fénypontja: „Róza a békeangyal”, *Steinberger Margitkától*, aki a nagy feministát: *Schwimmer Rózát* mutatta be, amint a béke megkötése körül a nagyhatalmaknál sikeresen közbenjár. Ugy ezen művészi tökéletességű, valamint egy hazafias melodrájának előadása minden kritikán felül áll. Majd *Izrael Melánka* kitűnő cimbalomjátéka és *Papp László* „Antialkoholista” c. száma következett, aki élethűen alakította az alkoholtól elkábított embert. A műsor 9 ik száma s egyuttal a hangversenylegfényesebb produkciója a bájos és szép *Érsek Jutka* végzett színinövendék éneke volt, aki kellemesen csengő, iskolázott hangján háborus dalokat adott elő oly nagy sikerrel, hogy a közönség nem győzte bámulni. Végül „Valami hibája van” című kis vígjáték következett, melynek minden egyes szereplőjét méltó éli merés és dicséret illeti. Nem mulaszt-hatom el, hogy ujjolag ki ne emeljem *Steinberger Margitkát*, aki ezen vígjátékban a szobaleány szerepét oly kitűnően játszta meg. A műsoros estély úgy erkölcsileg mint anyagilag fényesen sikerült. A bevétel 1000 koronán felül van. Elismerés illeti a diszes tövisi művészgárdát, hogy nem tagadta meg magát és hű maradt régi, elismert nevéhez. **Dr. Rejőd Jenő.**

— **Helyreigazítás.** Multheti számunkban közölt „Leszállították a lisztadagot” című hírünkbe nyomdahiba csuszott be, amennyiben a napi és fejenkinti lisztadag 120 grammra szállított le és nem, — a mint hibásan közölve volt, — 120 kilogrammra, ami nem leszállítása, hanem mértéktelen, és egyáltalán szóba se jöhető felemelés lett volna.

— **Oroszországban lévő hadifoglyokkal való levelezés korlátozása.** A Svéd Vöröskereszt-Egylet egy kiküldöttjétől szerzett értesülés szerint az orosz cenzurabizottságnál minden képezetet felülmúló mennyiségben hengernek a közönség által az Oroszországban hadifogságban lévő katonai egyéneknek küldött levelezések, melynek feldolgozása egyáltalán sohasem várható. Ennek a torlódásnak oka főleg az, hogy a közönség az Oroszországban lévő hadifoglyokkal tulsagos sokszor és sokat levelez. Ennek a tarthatatlan állapotnak elejét veendő és a levelezéseknek czimzethez való eljuttatásának biztosítása érdekében felhívom a közönséget, hogy az Oroszországban hadifogságban lévő hozzátartozóinak *legfeljebb csak kéthetenként és akkor is csak a legszükségesebb dolgokról levelezőlapon röviden írjanak*, mert a hadifoglyokra is sokkal előnyösebb, ha a kéthetenként írt rövid közleményt biztosan megkapják, mint hogyha a sűrűn írt levelezéseket egyáltalán nem kapják meg. A levelezésnél a magyar nyelvet lehetőleg mellőzzék, mert az orosz cenzura kevés magyar cenzor felett rendelkezik és tapasztalat szerint a magyar levelezéseknek csak igen csekély része jut el rendeltetési helyére. A felek a levelezéshez főleg a német, francia vagy angol nyelvet használják.

— **Az Uránia heti műsora:** Csütörtökön f. hó 26-án nagy attrakciók! Bemutatásra kerül: „Az öreg malom” cz. nagyhatású filmregény 5 részben és a „Mért földkövek” cz. nagy szerelmi dráma 4 felvonásban. — Vasárnap f. hó 29-én színre kerül: „Titáni küzdelem” cz. 4 felvonásos dráma és a „Pepi mint erénycsősz” cz. rendkívül mulattató vígjáték 3 felvonásban. Ezenkívül a „Háborus Hiradó.”

Perfekt fogtechnikusnő
állást keres május 1.-ére. Címe meg tudható a kiadóhivatalban.

Mindenféle hivatalos teendőkben jártas úrileány, ki már nagyobb városi tanácsnál az államsegély ügyeket önállóan kezelte s már több éven keresztül állandóan volt alkalmazva, a román nyelvet jól beszéli, **keres vidéken,** csakis **körjegyzőségnél megfelelő állást.** Fizetés megegyezés szerint. Cím a kiadóhivatalban.

134—1917. végrh. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az aradi kir. járásbíróságnak 1914. évi V. 1486. számú végzése következtében Dr. Gál Zsigmond budapesti ügyvéd által képviselt Freund és Goldberger esődtömege javára Gyulafehérvári lakos ellen 381 K 70 f. s. jár. erejéig 1917. évi április hó 6-án fogatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 645 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: 500 tojás, 2 óra, 1 fényképező gép, 3 aranygyűrű, 1 aranyláncz nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a gyulafehérvári kir. járásbíróság 1917.-ik évi Pk. 1128. számú végzése folytán 381 kor. 70 fill. tökékövetelés, ennek 1910. évi április hó 29. napjától járó 5 % kamatai, 1/3 % váltódíj és eddig összesen 125 kor. 05 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig adós lakásán leendő megtartására 1917. évi május hó 8.-ik napjának délutáni 5 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az

1881. évi LX. t. cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is elfognak adatni. Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Gyulafehérvárt, 1917. évi április hó 23.-ik napján.

Szentmiklósy András
kir. jb. végrehajtó.

140—1917. végrh. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a gyulafehérvári kir. járásbíróságnak 1917. évi Pk. 657—7. számú végzése következtében Emrich Mihály hagyatéka volt magyarigen lakos, ellena vármegyei árvaszéknek 4846—1917. határozata alapján a hagyatéki leltár 35 t. a. 3 hordóban 20 hektoliter bor, 37 l. a. 150 liter törkölypálinka 6900 kor. kikiáltási ár mellett az 1894. XVI. t.-cz. 94. §-a. pontja alapján nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a gyulafehérvári kir. járásbíróság 1917.-ik évi Pk. 657—7. számú végzése folytán Magyarigenben Emrich Mihály lakásán leendő megtartására 1917. évi május hó 7-ik napjának délelőtti 11 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is elfognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120 §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Gyulafehérvárt, 1917. évi április hó 20. napján.

Szentmiklósy András
kir. jb. végrehajtó.

Nagy ház udvar- és kerttel

eladó.

Hol? Megmondja e lap kiadóhivatala.

Meisner József

aranyműves, ékszerész és órásüzletében

Gyulafehérvárt, a Hunyadi-téren 17. sz. a.

nagy választékban kaphatók: drágaköves, fejes vagy egyszerű férfi, női és gyermek aranygyűrűk, fejékek (diademok), arany és ezüst nyak- és orálánczok, broszok, nyakkendőtűk, övek, karpereczek, zsuzsuk, arany ing- és kezeltő gombok, arany-, ezüst-, tula- és nickel zsebórák, ébresztő- és faliórák,

szalon asztali és ingaórák, asztali dísz tárgyak, ezüst levélnyomtatók, emléktárgyak, ridikülök, ezüst és aranyozott evőeszközök, ezüst esemegetálak, asztali ezüst tálcák, ezüst gyertyatartók, aranyozott ezüst szivar- és dohányszelenczék, ezüst gyufatartók, aranykeretes és más foglalatú szemüvegek stb. stb. a legszolidabb kivitelben és a legutányosabb árszámítás mellett. Javításokat úgy ékszereken, mint órákon jótállás mellett vállal el. Megvesz a legmagasabb áron arany- vagy ezüst tárgyakat, nevezetesen: használt ékszereket, törött arany- és ezüstdarabokat, egész evőeszközöket stb. stb. Becserél csekély utánfizetés mellett órákat, gyűrűket, broszokat, medailonokat, kezeltőgombokat stb. stb.

A nagyérdemű helybeli és vidéki közönség becses pártfogását kéri

kiváló tisztelettel **MEISNER JÓZSEF órás és ékszerész** Gyulafehérvárt.

BUZIÁSFÜRDŐ

Magyarország legszénsavdusabb szénsavas, sós, vasas, radioactiv forrásai.

Moorfürdők. Hidegvízgyógyimód.

Elsőrangú

szivgyógyfürdő

Természetes szénsavas sós, radioactiv fürdő

Női bajoknál.

Hólyag-, vesebajok, köszvény, csusz, idegbántalmaknál.

Szivbajoknál.

Billentőhibák, szivizom gyengesége, érelmeszesedés, ideges szivbajok.

Háboru okozta utóbajoknál.

Lőtt vagy szurt sebek után fellépett hűdések, izületi bajoknál, gyengeségi állapotoknál.

Ivókura, Zanderintézet, Röntgen

és körvegyészeti laboratorium.

Fürdőidény: május-október.

Kifogástalan ellátásról gondoskodva van.

Hivatalos fürdőorvos:

MAHLER GYULA dr.

Buziáson fürdőorvosi gyakorlatot folytatnak: **BIASINI J. dr., PORUTIU R. dr., SCHOPF J. dr., SUGÁR R. dr., GLASS R. dr. urak.**

Részletes prospektussal szolgál:

Muschong Buziás gyógyfürdőjének igazgatósága.

Fizessen elő a Gyulafehérvári Hirlapra!